

Valtiovarainvaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi veronlisäyksestä ja viivekorosta annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi veronlisäyksestä ja viivekorosta annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta (HE 33/2020 vp): Asia on saapunut valtiovarainvaliokuntaan mietinnön antamista varten.

Jaostovalmistelu

Asia on valmisteltu valtiovarainvaliokunnan verojaostossa.

Asiantuntijat

Verojaosto on saanut kirjallisen lausunnon:

- työ- ja elinkeinoministeriö
- Verohallinto
- Liikenne- ja viestintävirasto
- Suomen Kuntaliitto
- Elinkeinoelämän keskusliitto EK ry
- Keskuskauppakamari
- Perheyrittäjien liitto ry
- Suomen Yrittäjät ry
- Veronmaksajain Keskusliitto ry
- Autoalan Keskusliitto ry
- Autotuoajat ja -teollisuus ry

Verojaosto on saanut ilmoituksen, ei lausuttavaa:

- Akava ry
- Finnwatch ry
- STTK ry
- Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry
- Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry

Valiokunnan mietintö VaVM 4/2020 vp

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi väliaikaisesti veronlisäyksestä ja viivekorosta annettua lakia siten, että maksujärjestelyn tai maksunlykkäyksen kohteena olevalle verolle laskettavaa viivästyskorkoa tai viivekorkoa alennettaisiin määräaikaisesti. Ehdotus liittyy pääministeri Sanna Marinin hallituksen toimiin, joilla helpotetaan koronavirusepidemian vuoksi taloudellisiin vaikeuksiin ajautuneiden yritysten tilannetta.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian.

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Esitystä on kannatettu laajasti valiokunnan kirjallisessa asiantuntijakuulemisessa. Viivästys- ja viivekoron väliaikaista alentamista on vallitsevissa poikkeusoloissa pidetty tarpeellisenä ja kannatettavana toimenpiteenä. Esityksen perusteella nykyinen viivästys- ja viivekorko alenisivat väliaikaisesti seitsemästä prosentista neljään prosenttiin. Alennettu korko laskettaisiin tarkemmin säädettävällä tavalla 1.3.2020 tai sen jälkeen erääntyville veroille ja maksuille, joita koskeva hakemus on tehty viimeistään 31.8.2020.

Esityksen mukaan ehdotettua korkoa sovellettaisiin maksujärjestelyn ja maksulykkäyksen kohteena olevalle verolle ja maksulle. Maksujärjestelyn ehdoista säädetään tarkemmin veronkantalain 43 §:ssä ja sen nojalla Verohallinnon antamassa päätöksessä maksujärjestelyssä noudatettavasta menettelystä.

Jotta esityksen tavoitteet toteutuvat mahdollisimman täysimääräisesti, valiokunta pitää tärkeänä, että Verohallinto helpottaa omilla toimillaan maksujärjestelyjen ehtoja. Tällaiset toimenpiteet liittyvät muun ohessa maksuohjelman maksuerien aikatauluun sekä mahdollisuuteen lisätä uusia veroja voimassa olevaan maksujärjestelyyn. Maksuohjelman ensimmäinen erä voitaisiin ajoittaa kolmen kuukauden päähän maksujärjestelyn myöntämisestä nykyisen yhden kuukauden sijaan. Lisäksi maksuohjelmaan olisi mahdollista lisätä jälkikäteen maksuohjelman tekemisen jälkeen erääntyneitä veroja epidemian pahimman keston ajan. Nykyisin uusia erääntyneitä velkoja ei voida lisätä maksuohjelmaan, vaan ne tulee maksaa alkuperäisen eräpäivän mukaisesti.

Samassa yhteydessä valiokunta korostaa Verohallinnon joustavien käytäntöjen merkitystä poikkeuksellisessa tilanteessa. Valiokunta pitää tärkeänä, että ennakkoveroja voidaan poikkeuksellisesti alentaa verovelvollisen oman ilmoituksen mukaan ilman välitilinpäätöksiä tai muita kirjallisia selvityksiä. Samoin valiokunta pitää tärkeänä, että Verohallinto hyödyntää täysimääräisesti jo voimassa olevan veronkantalain 43 §:n 3 momentin säännöksen, jonka mukaan maksujärjestely on erittäin painavista kohtuussyistä mahdollista tehdä myös siten, että korkoa ei peritä. Kaikki edellä mainitut toimet edistävät yhdessä hallituksen tavoitteita helpottaa koronavirusepidemian johdosta talousvaikeuksiin joutuneiden yritysten tilannetta ja siten välttää muutoin elinkeipoisten yritysten konkurssseja.

Valiokunnan asiantuntijakuulemisessa on esitetty erisuuntaisia näkemyksiä viivästyskoron ja viivekoron kohtuullisesta määrästä. Osa asiantuntijoista on katsonut, että korko tulisi alentaa neljän

Valiokunnan mietintö VaVM 4/2020 vp

prosentin sijaan nollaan tai yhteen prosenttiin. Vaihtoehtoisesti osassa asiantuntijalausuntoja on esitetty, että korosta luopumista selvitettäisiin erikseen koronavirusepidemian taloudellisten vaikutusten ja keston selkiintyessä.

Valiokunta korostaa, että maksujärjestelyn ja -lykkäyksen kautta myönnettävä viivästys- ja viivekoron alentaminen on tarkoitettu tilapäiseksi helpotukseksi maksuvaikeuksissa oleville verovelvollisille. Maksujärjestelyn keskeinen helpotus on siinä, että yritys saa aikaisempaa joustavammilla ehdoilla maksuaikaa verovelloilleen. Viivästyskoron alentaminen helpottaa osaltaan maksujärjestelyyn hakeutuneen yrityksen asemaa. Erityisesti pienille yrityksille on tärkeää saada maksuaikaa verovelloilleen ilman vakuuksia.

Kohtuullista ja oikeamääräistä korkotasoa arvioitaessa on otettava huomioon se, ettei maksujärjestely muodostu houkuttelevaksi rahoituskeinoksi sellaiselle yritykselle, joka ei ole koronaepidemian johdosta akuutissa maksuvaikeudessa eikä siten verojen maksujärjestelyn tarpeessa. Perusteettoman alhainen viivästyskorko tai viivästysseuraamuksen korottomuus voi johtaa esityksen tavoitteiden näkökulmasta tarpeettomiin maksujärjestelyihin ja alentaa näin vuoden 2020 verokertymä aiheuttomasti.

Valiokunnan käsityksen mukaan valittua korkotasoa voidaan pitää oikeansuuntaisena niiden yritysten osalta, joille esitetty maksujärjestely ja alennettu viivästyskorko ovat tarpeen. Viivästysseuraamuksen korottomuus ei kannustaisi yrityksiä millään tavoin veron maksuun, mitä ei valiokunnan mielestä voida pitää esityksen tavoitteena.

Asiantuntijakuulemisissa on esitetty arvioita korottoman viivästysseuraamuksen vaikutuksista esimerkiksi kuntien verotuottoihin. Esityksen mukaisessa tilanteessa 0 prosentin suuruinen viivästyskorko alentaisi kuntien verotuottoja noin 2,5 miljardia euroa nykytilanteeseen verrattuna, jos puolet yrityksistä käyttäisi hyväkseen maksujärjestelyä. Jos maksujärjestelyjä hyödynnettäisiin täysimääräisesti, kuntien verotuotot alenisivat nykyisestä noin 5 miljardia euroa.

Ehdotetulla korkotasolla on esityksessä arvioitu, että vuoden 2020 verokertymät alenisivat yhteensä noin 1 406 miljoonalla eurolla, jos maksujärjestelymenettelyn piiriin tulisi 10 prosenttia veroista. Valtion verotulot alenisivat noin 766 miljoonalla eurolla, kuntien noin 552 miljoonalla eurolla, seurakuntien noin 30 miljoonalla eurolla ja Kansaneläkelaitoksen noin 58 miljoonalla eurolla.

Koska esityksessä ehdotetusta korkotasosta on esitetty erisuuntaisia näkemyksiä, valtiovarainvaliokunta pitää tärkeänä, että hallitus seuraa aktiivisesti maksujärjestelyn piiriin siirtyvien verojen määrää ja maksujärjestelyjen enimmäispituutta sekä esityksen vaikutuksia verotuottokertymiin ja yritysten taloustilanteeseen. Valiokunta pitää tärkeänä, että hallitus arvioi kertyneen tiedon perusteella, onko määräaikaiseksi esitettyjen säännösten voimassaoloaikaa tarvetta jatkaa, onko viivästys- ja viivekorosta kokonaan vapauttamista helpotettava ja mikä korkotasoa turvaa samanaikaisesti verotuottokertymän ja yritysten maksuvalmiuden poikkeusolosuhteissa parhaalla mahdollisella tavalla. Esityksessä tulee kompensoida kunnille aiheutuvat verotuottomenetykset nettomääräisesti valtionosuusjärjestelmän kautta oikea-aikaisesti.

Valiokunnan mietintö VaVM 4/2020 vp

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Valtiovarainvaliokunnan päätösehdotus:

Eduskunta hyväksyy muuttamattomana hallituksen esitykseen HE 33/2020 vp sisältyvän lakiehdotuksen.

Eduskunta hyväksyy yhden lausuman. (Valiokunnan lausumaehdotus)

Valiokunnan lausumaehdotus

Eduskunta edellyttää, että hallitus seuraa lainmuutoksen vaikutuksia yritystoiminnan edellytyksiin ja verotuottokertymiin ja ryhtyy tarvittaessa toimenpiteisiin lain voimassaolon jatkamiseksi. Tässä yhteydessä hallituksen tulee arvioida muun muassa eri korkotasojen vaikutuksia verovelvollisten taloudelliseen tilanteeseen ja verotuottokertymiin sekä mahdollisuutta alentaa viivästys- ja viivekorkoa määrääkaikaisesti nyt ehdotettua enemmän.

Helsingissä 15.4.2020

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Johannes Koskinen sd
varapuheenjohtaja Esko Kiviranta kesk
jäsen Anders Adlercreutz r
jäsen Tarja Filatov sd
jäsen Sanni Grahn-Laasonen kok
jäsen Vilhelm Junnila ps
jäsen Pia Lohikoski vas
jäsen Raimo Piirainen sd
jäsen Jussi Saramo vas
jäsen Sari Sarkomaa kok
jäsen Iris Suomela vihr
jäsen Pia Viitanen sd
jäsen Ville Vähämäki ps
varajäsen Sari Essayah kd
varajäsen Hanna Holopainen vihr
varajäsen Petri Honkonen kesk
varajäsen Inka Hopsu vihr
varajäsen Riitta Mäkinen sd
varajäsen Lulu Ranne ps

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Ilkka Lahti

Valiokunnan mietintö VaVM 4/2020 vp
Vastalause 1 /ps

VASTALAUSE 1 /ps

Perustelut

Viivästyskorko kannattaa toivottujen vaikutusten synnyttämiseksi madaltaa niin alas kuin mahdollista ilman, että madaltaminen avaa yrityksille riskittömän ja matalakorkoisen tai jopa korotoman luottokanavan. Matalakorkoisen lainan tarjoaminen kaikille yrityksille ei ole valtion tehtävä, ja varsinaiset yritystukiluotot on käsiteltävä toisissa yhteyksissä.

Tämän vuoksi perussuomalaiset haluavat madaltaa viivästyskorkoa hallituksen esitystä enemmän, kolmeen ja puoleen prosenttiin, mutta eivät kannata koron madaltamista merkittävästi sitä alemmas. Yleisesti ottaen verotuksen käyttäminen nykyisten ongelmien ratkaisukeinona on hankalaa ja kallista ja kohdentuminen on vaikeaa. Verotus on lisäksi monimutkainen kokonaisuus.

Koronakriisin talousvaikutukset tulevat korkealla todennäköisyydellä kestäämään varsinaisia eristystoimia kauemmin. Kun eristystoimia puretaan, yrityksillä kestää aikansa, että ne saavat madaltuneella kassavirrallaan nostettua kassansa tasolle, jolla ne pystyvät suorittamaan sen hetkisten velvoitteiden ohella myös vanhoja velvoitteitaan. Tämän takia matalan viivästyskoron voimassa pitäminen vuoden loppuun asti on tärkeää, ettei juuri sillä hetkellä, kun taloudessa yritetään painaa kaasua, valtio painaisi samalla jarrua.

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että lakiehdotus hyväksytään muutoin valiokunnan mietinnön mukaisena paitsi 4 §:n 3 momentti ja 5 e §:n 1 momentti ja lakiehdotuksen voimaantulosäännös muutettuna seuraavasti: (*Vastalauseen muutosehdotukset*)

Vastalauseen muutosehdotukset

Valiokunnan mietintö VaVM 4/2020 vp
Vastalause 1 /ps

4 §

Viivekorko

Valmisteverotuslain (182/2010) 105 §:n 3 momentissa, autoverolain (1482/1994) 50 §:n 3 momentissa, ajoneuvoverolain (1281/2003) 61 §:n 1 momentissa ja polttoainemaksusta annetun lain (1280/2003) 31 §:n 2 momentissa tarkoitettun lykkäyksen kohteena olevalle verolle tai maksulle eräpäivän jälkeiseltä ajalta laskettava viivekorko on 1 momentissa säädetystä poiketen kutakin kalenterivuotta edeltävän puolivuotiskauden korkolain 12 §:ssä tarkoitettu viitekorko lisättynä **kolmella ja puolella** prosenttiyksiköllä, yhteensä kuitenkin vähintään kolme euroa.

5 e §

Maksujärjestelyn kohteena olevalle verolle laskettava viivästyskorko

Veronkantolain 41 §:ssä tarkoitettun maksujärjestelyn kohteena olevalle verolle eräpäivän jälkeiseltä ajalta laskettava viivästyskorko on kutakin kalenterivuotta edeltävän puolivuotiskauden korkolain 12 §:ssä tarkoitettu viitekorko lisättynä **kolmella ja puolella** prosenttiyksiköllä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 ja on voimassa 31 päivään **joulukuuta** 2020.

Lakia sovelletaan lain voimassaoloaikana tehtyihin maksujärjestelyihin ja maksunlykkäyksiin. Lakia sovelletaan myös maksujärjestelyihin ja maksunlykkäyksiin, joita on haettu lain voimassaoloaikana.

Helsingissä 15.4.2020

Ville Vähämäki ps
Vilhelm Junnila ps
Lulu Ranne ps

Valiokunnan mietintö VaVM 4/2020 vp
Vastalause 2 /kok ja kd

VASTALAUSE 2 /kok ja kd

Perustelut

Poikkeuksellisesta kriisitilanteesta selviämiseksi on tärkeää, että yritysten maksuvalmiutta tuetaan myös verotusmenettelyn joustoilla. Hallituksen esityksen perusteluiden, kohtuussyiden ja markkinakorkojen tason perusteella katsomme, että veronmaksun lykkäämisestä perittävä korko tulisi laskea määräajaksi neljän prosentin sijaan nolnaan. Siksi esitämme muutosta, jossa viivekorko ja viivästyskorko vastaisivat määräajan korkolain mukaista viitekorkoa (0,0 %).

Asiantuntijalausuntojen mukaan merkittävässä osassa yrityksistä rahoitusvaikeudet ovat akuutteja. Keskuskauppakamarin 30.3.2020 toteuttaman kyselyn mukaan yli kolmannes yrityksistä katsoi yrityksen konkurssin riskin kohonneen merkittävästi koronavirusepidemian vuoksi. Kyselyyn vastanneista yrityksistä 47 % oli hyödyntänyt tai aikoi hyödyntää verottajan myöntämiä joustoja, mukaan lukien helpotettu maksujärjestely tai maksunlykkäys. Esimerkiksi majoitus- ja ravitsemistoimialan yrityksistä 69 % aikoi käyttää verottajan myöntämiä joustoja. Kyselyn tulokset eivät tue sellaista näkemystä, että vakavaraiset yritykset pyrkisivät hyödyntämään helpotettua verojen maksujärjestelyä.

Veronlisäyksestä ja viivekorosta annetun lain 7 §:n 3 momentin mukaan viivästyskorko voidaan jättää kokonaan perimättä, jos maksaminen on viivästynyt verovelvollisesta riippumattomasta syystä, pätevistä syistä tai muusta erityisestä syystä. Veronkantolain 43 §:n 3 momentin mukaan maksujärjestely on erittäin painavista kohtuussyistä mahdollista tehdä myös siten, että korkoa ei peritä. Verohallinnon maksujärjestelyssä noudatettavasta menettelystä annetun päätöksen 5 §:n mukaan puolestaan maksujärjestely voi olla koroton erittäin painavista syistä, kuten luonnollisen henkilön kokonaistilanteeseen tai yritystoiminnan jatkuvuuden turvaamiseen liittyvistä kohtuussyistä.

Monissa muissa EU-maissa verojen maksupäiviä on lykätty koronavirusepidemian yrityksille aiheuttamien maksuvaikeuksien johdosta. Koron perimisestä on luovuttu määräajaisesti kokonaan esimerkiksi Hollannissa, Isossa-Britanniassa, Irlannissa, Sveitsissä, Kreikassa ja Kyproksella. Ruotsissa koron alentamista on esitetty.

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että lakiehdotus hyväksytään muutettuna seuraavasti. (*Vastalauseen muutosehdotukset*)

Valiokunnan mietintö VaVM 4/2020 vp
Vastalause 2 /kok ja kd

Vastalauseen muutosehdotukset

Laki

veronlisäyksestä ja viivekorosta annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään veronlisäyksestä ja viivekorosta annetun lain (1556/1995) 4 §:ään, sellaisena kuin se on laeissa 346/2002 ja 20/2018, väliaikaisesti uusi 3 ja 4 momentti sekä lakiin väliaikaisesti uusi 5 e § seuraavasti:

4 §

Viivekorko

Valmisteverotuslain (182/2010) 105 §:n 3 momentissa, autoverolain (1482/1994) 50 §:n 3 momentissa, ajoneuvoverolain (1281/2003) 61 §:n 1 momentissa ja polttoainemaksusta annetun lain (1280/2003) 31 §:n 2 momentissa tarkoitetun lykkäyksen kohteena olevalle verolle tai maksulle eräpäivän jälkeiseltä ajalta laskettava viivekorko on 1 momentissa säädetystä poiketen kutakin kalenterivuotta edeltävän puolivuotiskauden korkolain 12 §:ssä tarkoitettu viitekorko ~~lisättynä neljällä prosenttiyksiköllä, yhteensä kuitenkin vähintään kolme euroa.~~

Viivekoron määrä lasketaan 3 momentin mukaisesti, jos lykkäyksen kohteena oleva vero tai maksu on erääntynyt 1 päivänä maaliskuuta 2020 tai sen jälkeen.

5 e §

Maksujärjestelyn kohteena olevalle verolle laskettava viivästyskorko

Veronkantolain 41 §:ssä tarkoitetun maksujärjestelyn kohteena olevalle verolle eräpäivän jälkeiseltä ajalta laskettava viivästyskorko on kutakin kalenterivuotta edeltävän puolivuotiskauden korkolain 12 §:ssä tarkoitettu viitekorko ~~lisättynä neljällä prosenttiyksiköllä.~~

Viivästyskoron määrä lasketaan 1 momentin mukaisesti, jos maksujärjestelyn kohteena oleva vero on erääntynyt 1 päivänä maaliskuuta 2020 tai sen jälkeen.

Voimaantulo kuten VaVM

Valiokunnan mietintö VaVM 4/2020 vp
Vastalause 2 /kok ja kd

Helsingissä 15.4.2020

Sanni Grahn-Laasonen kok
Sari Sarkomaa kok
Sari Essayah kd